

INFORME DEL GRUP DE TREBALL ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC DEL CONSELL MUNICIPAL TURISME I CIUTAT

Introducció:

El grup de treball sobre **l'ús de l'espai públic** del Consell Municipal Turisme i Ciutat ha estat participat per les següents persones/entitats (*per ordre alfabètic*):

1. Associació Catalana d'Agències de Viatges Especialitzades (ACAVE)
2. Àngel Díaz, expert del Consell
3. Associació Catalana de Professionals del Turisme (ACPT)
4. Associació de veïns del Coll
5. Associació de veïns del Poble Nou
6. Associació de veïns de Sagrada Família
7. Unió d'Eixos Comercials Turístics Barcelona Oberta
8. Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
9. Ecologistes en Acció
10. Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB)
11. Fundació Joan Miró
12. Gremi de restauració de Barcelona
13. Ignasi Armengol / Marta Labata, Gerent de BSM i tècnic municipal del Consell
14. Josep Anton Rojas, Consorci Turisme de Barcelona
15. Joan Callis, expert del Consell
16. Mònica Mateos, Gerent Ciutat Vella i tècnica municipal del Consell
17. PIMEC Comerç
18. Som Paral·lel

L'objectiu del grup de treball ha estat reflexionar i debatre per emetre un informe amb recomanacions per a l'Ajuntament al voltant de les actuacions que es puguin desenvolupar a l'espai públic en espais de gran afluència, focalitzant-se en l'ús turístic d'aquests espais.

Com a recomanació general, el grup de treball vol expressar la necessitat que les mesures aconsellades es puguin implementar de la manera més urgent possible per tal de donar resposta a les problemàtiques abordades.

En el transcurs de 2017 s'han dut a terme set sessions de treball en les dates següents:

1. Sessió 1, 10 gener
2. Sessió 2, 07 febrer
3. Sessió 3, 16 març
4. Sessió 4, 06 abril
5. Sessió 5, 23 maig
6. Sessió 6, 6 juny
7. Sessió 7, 21 juny

A la primera sessió, introductòria, es va determinar la dinàmica de treball i consensuar quins espais específics de la ciutat, per les seves característiques, servien com exemples d'anàlisi. Es va triar, com a relators del grup, l'Àngel Díaz i el Joan Callis. En la primera sessió, el grup va triar com a espais més representatius i paradigmàtics per analitzar, debatre i poder extreure conclusions extrapolables a altres espais públics, els següents:

1. La Rambla (espai de gran aflluència)
2. Sagrada Família (icona monumental)
3. Rambla del Poblenou (espai de gran aflluència amb un impacte significatiu per la presència de gran número de terrasses).

El Gremi de Restauració de Barcelona fa constar que no considera prou adequada la tria de la Rambla del Poblenou.

La metodologia proposada pel grup ha estat la següent:

- Tres sessions monogràfiques, cadascuna dedicada a un dels espais escollits, amb una presentació per part de persones expertes, tant membres del Consell com convidades, en funció de les aportacions que podien fer.
- Debat i reflexió a l'entorn de les presentacions per treure'n conclusions aplicables a altres espais de gran aflluència i/o recomanacions, per a fer arribar a l'Ajuntament o a altres administracions competents.
- S'han tingut sempre en consideració els *eixos transversals* que el Consell Municipal Turisme i Ciutat va definir en el disseny del seu pla general de treball i que són els següents:
 1. Legalitat / Il·legalitat
 2. Sostenibilitat i responsabilitat ambiental
 3. Sostenibilitat sociocultural
 4. Sostenibilitat econòmica
 5. Zones crítiques: massificació, capacitat de càrrega i conflicte

Eixos que es van afegir per considerar-los d'utilitat:

6. Innovació, creació
7. Informació / Coneixement
8. Gestió

L'espai públic és l'escenari essencial de l'activitat ciutadana i, en conseqüència, de l'activitat turística. Per això és objecte de l'atenció dels serveis de l'Ajuntament des de múltiples perspectives. Com a dinàmiques municipals habituals que cal tenir en consideració volem subratllar les següents:

- Espai de coresponsabilitat Espai Públic: àmbit Inter departamental de coordinació municipal per vetllar per la qualitat de l'espai públic. Es concreta en una reunió periòdica dels departaments municipals que hi estan implicats des de qualsevol aspecte, liderada per la gerència municipal. Com a eina de treball, cal posar l'accent en l'*auditoria de l'espai públic* que es fa permanentment al conjunt de la ciutat.
- Mobilitat, tant de vianants com de vehicles de tot tipus. Això és objecte d'una atenció específica. Singularment s'ha ordenat la circulació dels vehicles de mobilitat personal (VMP) i de bicicletes.
- L'ordenació de les terrasses té també una atenció especial. Està en funcionament la Comissió Municipal de Terrasses.
- Estratègia de Mobilitat turística. En el marc del Pla Estratègic de Turisme, s'ha fet una mirada específica en els efectes que l'activitat turística té sobre la mobilitat de la ciutat i les mesures que cal prendre a curt, mig llarg termini. Està prevista la presentació de la diagnosi el debat de les propostes i la seva aprovació en el transcurs del quart trimestre de 2017.
- En el marc del Pacte Local per la Mobilitat hi ha un grup de treball de turisme
- Bones pràctiques en l'activitat del guiatge turístic. El mes de setembre de 2017 ha estat presentada la feina feta des de l'Ajuntament amb les associacions de guies Aguicat i APIT. Aquest treball servirà de base per a l'elaboració de la proposta de regulació d'aquesta activitat a la via pública.

Es considera indispensable poder disposar de la informació existent respecte a l'ús de l'espai públic i mantenir una coordinació amb altres àmbits municipals on es pugui estar treballant el tema, per evitar duplicitats i aprofitar les dinàmiques existents.

Les actes - resum de les trobades, així com les presentacions i documentació generada estan a disposició de tothom a la web de la Direcció de turisme: <http://ajuntament.barcelona.cat/turisme>

Recomanació general

Com a principis inspiradors, el grup de treball demana a l'Ajuntament:

- desenvolupar polítiques que garanteixin els drets fonamentals de la ciutadania (dret a la ciutat, al descans, a l'habitatge, al treball digne, al desenvolupament econòmic, etc.)
- garantir la governança pública dels espais, en col·laboració amb els agents privats i comunitaris, especialment d'aquells d'ús turístic.
- considerar l'espai públic com un bé comú en el que s'han d'harmonitzar les activitats econòmiques amb l'ús ciutadà.
- Assumir que el que és bo per la ciutadania hauria de ser bo pels visitants i al contrari.

Legalitat / Il·legalitat

1. Garantir el compliment estricte de la legalitat vigent facilitant que la normativa sigui clara, tant pels operadors com pels usuaris, perquè tothom pugui conèixer-la i acomplir-la, com la visualització clara de les llicències, per exemple, així com proveir dels mitjans suficients de control i sanció del seu compliment.
2. Combatre decididament i de manera eficient les activitats que fan un ús il·legal de l'espai públic.

Accés fàcil a la normativa específica en el portal de tràmits de la web de l'Ajuntament de Barcelona

Els serveis d'inspecció supervisen el compliment de la normativa i sancionen l'incompliment, restituint la legalitat. La inspecció està descentralitzada a cada districte i coordinada per la Direcció de Serveis d'inspecció de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat.

Sostenibilitat i responsabilitat (ambiental i sociocultural i econòmica)

3. Tenir en consideració que qualsevol intervenció que es fa des de la perspectiva de l'ús turístic de l'espai públic, té un impacte directe en la resta del territori, sobretot del més proper, així com prendre en consideració la relació existent entre la ciutat i el seu entorn metropolità.

El Pla Estratègic de Turisme 2020 aborda a través dels seus deu programes els múltiples aspectes que tenen relació amb l'espai públic. Els més rellevants són la mobilitat la gestió d'espais i la regulació i ordenació.

- S'està acabant l'elaboració de la proposta d'Estratègia de Mobilitat Turística)
- S'ha definit el concepte d'Espai de Gran Afluència per a desenvolupar un protocol d'actuacions específiques que permeti abordar de manera sistemàtica les situacions creades en entorns amb molta càrrega turística.
- S'ha desenvolupat normativa específica (ordenança de circulació de vehicles i vianants, normativa específica per a vehicles de mobilitat personal...) i s'està treballant en altres àmbits com l'activitat de guiatge a la via pública, etc.)

És molt important el treball amb altres administracions per a la desconcentració de l'activitat turística més enllà del municipi de Barcelona. El treball realitzat els darrers anys amb la Diputació de Barcelona en el marc del programa "Barcelona és molt més" tracta de posar en valor altres atributs associats a la Destinació Barcelona que no són de la ciutat. Aquest és un aspecte clau per a reduir la pressió sobre els principals atractius de la ciutat.

4. Fer servir criteris de sostenibilitat ambiental per a les activitats que es desenvolupin a l'espai públic, impulsant la utilització d'instal·lacions i/o elements diversos amb l'objectiu de reduir tot tipus de contaminació.
5. Fer polítiques d'ús de l'espai públic que preservin el teixit social i econòmic del barri i de la ciutat i els espais de socialització tradicionals, amb l'objectiu de mantenir l'equilibri d'usos de la ciutadania resident-habitual i de les persones que fan servir la ciutat de manera temporal.

La formulació dels Espais de Gran Afluència com a objectes específics de gestió diferenciada es basen en la voluntat de generar un nou model de gestió estable al seu voltant que apliqui millores consensuades entre les diferents parts, que sigui governada pel propi territori i que generi riquesa distribuïda, justa i sostenible.

Els espais de Barcelona sobre els que s'està actuant de manera prioritària són: la Sagrada Família, la Rambla, la Barceloneta, el Turó de la Rovira, la Font Màgica i altres.

6. Garantir una activitat econòmica de proximitat, diversa, de ciutat i global, que doni serveis integrals als residents a les zones, als ciutadans i als visitants de la ciutat, promovent dinàmiques que apropin als ciutadans al teixit comercial, de restauració i d'allotjament del barri.

També en el marc del Pla Estratègic de Turisme 2020 s'està desenvolupant el que anomenem l'Estratègia Territorial Turisme amb reunions específiques amb cada un dels deu districtes de la ciutat. L'objectiu és identificar i sistematitzar les prioritats que cada districte defineix en relació a l'activitat turística i el seu territori. Està prevista la seva presentació en el transcurs del darrer trimestre d'aquest any.

7. Racionalitzar i pacificar el trànsit de tot tipus de vehicles, fent que prevalgui el transport públic, així com promoure un pla de reconversió de la flota de vehicles de transport turístic amb models més ecològics.

El Pla de Mobilitat Urbana de Barcelona recull els criteris que prevalen en la seva aplicació.

8. Garantir que el Pla de mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona contempli la mobilitat per a l'activitat econòmica i turística.

Com ja s'ha citat més amunt, s'està finalitzant l'elaboració de la proposta d'Estratègia de mobilitat turística que l'Ajuntament té previst sotmetre a la consideració del sector i aprovar properament. En ella s'aborden tots els aspectes relacionats amb els usos de la mobilitat que fan els visitants de Barcelona i es formulen propostes que ens han de permetre una millor adequació a les necessitats de la ciutat.

Zones crítiques: massificació, capacitat de càrrega i conflicte (EGA)

9. Determinar la capacitat de càrrega dels espais de gran afluència de visitants.
10. Prendre en consideració els aspectes patrimonials (materials i immaterials) i la identitat pròpia dels espais de gran afluència i de les icones de la ciutat per elaborar polítiques especials d'abordatge que els contemplin de manera integral i en els que participin tots els actors.

Innovació, creació

11. Desenvolupar projectes i producte turístic *de valor* que potenciïn la bona qualitat dels espais d'especial ús turístic.

Informació / Coneixement

12. Incentivar mecanismes que ens permetin tenir diferents dades precises, ben recollides, actualitzades, de qualitat i accessibles, per tal que puguin ser analitzades de forma segregada, fent servir les eines que ens posen a l'abast les noves tecnologies i definir sistemes i indicadors útils per a la presa de decisions necessàries per poder fer una bona gestió de la ciutat.

La disponibilitat de dades per a la presa de decisions és un eix de treball clau. Hi ha múltiples projectes en marxa per a millorar la seva obtenció i la seva qualitat. Podem subratllar el desenvolupament del projecte de *Business Intelligence*, que tracta d'integrar en un mateix els dades que genera la gestió municipal per a permetre una diagnosi més acurada de cada situació; els projectes Big Data, que integren dades massives anonimitzades obtingudes de les transaccions electròniques de les persones (telefonía, pagaments electrònics, connexions wifi, etc).

Gestió

13. Establir mesures preventives, amb els acords més amplis possibles amb tots els agents, que salvaguardin la mixtura d'usos dels espais que per l'evolució de la ciutat poden ser susceptibles a convertir-se en espais de gran afluència i ús turístic.
14. Establir que l'IEET també es destini a mesures per millorar la qualitat de l'espai públic i el retorn social prioritàriament en espais d'especial ús turístic.
15. Conscienciar a les empreses turístiques sobre la necessitat d'assumir la seva responsabilitat social del territori, procurant minimitzar l'impacte de la seva activitat a l'espai públic.

En el marc de l'evolució de la certificació Biosphere s'està treballant en la implementació de "l'adhesió a la certificació" per part de les empreses turístiques de Barcelona. Aquesta adhesió significa una carta de compromís en l'aplicació dels criteris de sostenibilitat en la seva gestió. Entenem la sostenibilitat en les seves dimensions ambiental, socioeconòmica i cultural.

16. Establir sistemes de gestió i regulació de l'accés i la mobilitat , pel que fa a les icones, per tal de buscar maneres de descongestionar les àrees del seu voltant.

Ja comentat en el cas dels Espais de Gran Afluència

17. Racionalitzar els fluxos, dimensions i trànsit dels grups nombrosos de persones visitants.

Ja comentat en el cas dels Espais de Gran Afluència

18. Tenir en consideració les necessitats de seguretat específiques per a la ciutadania i pels visitants a les àrees de gran afluència.

Ja comentat en el cas dels Espais de Gran Afluència

19. Establiment de lavabos públics arreu de la ciutat i especialment en espais de gran afluència de visitants.

S'està treballant in projecte per a la posada en funcionament d'un centenar de lavabos públics distribuïts per tota la ciutat.

20. Garantir la transparència en la informació pública a la ciutadania dels projectes que afecten al territori i a la seva transformació urbana i social.

21. Establir mecanismes de seguiment estables i mesures d'avaluació de l'eficàcia de les actuacions que incorporin a tots els agents implicats (administració pública, operadors i veïns i veïnes) per anar avaluant de manera contínua la situació.